GERMINAȚII OCULTE

TRANSCENDENȚA FILOSOFIEI AUTENTICE

Filosofia a fost și rămâne veriga transdisciplinară în diferite perioade epocale. Anume de această verigă își prinde discursurile originalelor lucrări Sandu Frunză – filosof român, exeget în domeniile fundamentalismului religios. Acest savant ne pune la dispoziție o serie de rezultate ale cercetărilor sale, venind cu o valoroasă contribuție științifică întru înțelegerea subtilităților filosofiei contemporane.

Una din aceste lucrări este și *„Căutarea autenticității în era digitală”* – un adevărat mărgăritar științific ce reflectă esența transcendentelor afinități dintre poezie, filosofie și spiritualitate.

Autorul cercetează urmele existențiale sacrale analizând evoluția ființei umane pe parcursul timpului și transformările impuse de provocările omului, care este practic obligat să reziste ritmului cosmic accelerat, inclusiv al dezvoltării tehnologiilor digitale – context în care descoperim o abordare originală a rostului poeziei în filosofia vremurilor moderne.

Sandu Frunză consideră – pe bună dreptate – că filosofia este în căutarea formelor sale de expresie, valorificându-și potențialul său intrinsec, într-o manieră reînnoită continuu din cauza mutațiilor evolutive. Autorul propune păstrarea autonomei filosofiei și împletirea armonioasă a limbajului conceptual filosofic cu a celui poetic, prin discursul specific propriu, axându-se pe ideea reîntoarcerii filosofiei spre decriptarea semnificațiilor, spre potențarea lor și spre comunicarea acestora, poezia fiind o modalitate de aducere a filosofiei spre un discurs care să reflecte realitatea ultimă făcând-o accesibilă vieții de zi cu zi, a unui limbaj extins și o expunere amplă la cotidian, etalând nuanța contemplativă a conținutului psihic unde știința, politica, chiar și religia nu au acces.

Încă Aristotel a spus că poezia este superioară istoriei, deoarece poezia înfățișează mai mult universalul, iar istoria mai mult particularul – este și motivul pentru care Sandu Frunză oferă poeziei un loc important în contextul filosofic – fiind materia ce intensifică simțirile prin noi idei și conotații ce dau naștere armoniei absolute cu tainele universului.

Autorul abordează discursul filosofic ca pe o raționalitate lărgită în care logica și abstractizarea este însoțită de imaginar și de simbolizare, având printre finalitățile sale aducerea la lumină a semnificațiilor și punerea omului în lumina acestora, analizând „dimensiunea” măsurabilă a înălțării spre cer și coborârii spre pământ, expicată de Heidegger. Pornind din spontaneități, constituie țelul tuturor filozofiilor și al tuturor tehnicilor mistice indiene.

Urmează descrierea mai multe tehnici meditative explicate, cu efecte de contemplare și regăsire în dimensiunea spirituală, în care autorul face trimitere și la cugetarea lui Eliade: „Mi-am spus: dacă Dumnezeu nu există, atunci totul e sfârșit, totul e absurd!”.

Pe parcursul lucrării găsim fenomenul iubirii ce trece ca un fir roșu care le ține pe toate în gravitațiunea lui: *comunicarea iubirii în societatea de consum; introducere în comunicarea iubirii, Iubirea și comunicarea de responsabilitate socială, iubirea și condiția umană, celebrarea iubirii, iubirea este o valoare cardinală* – capitole ce fac trimitere și la Ioan Petru Culianu, care consideră că erosul este de natură spirituală și se poate desfășura în ordinea cosmică a trupului, în ordinea cosmică a sufletului sau/și în ordinea cosmică a fantasmelor. Deși se poate spune că „sfera iubirii fizice trebuie despărțită de cea a contemplării divine”, este important să reținem că pentru filosoful religiilor „Erosul fiind de natură spirituală, situându-se deci la un nivel intermediar între suflet și trup, poate înclina către una ori alta din aceste regiuni cosmice”.

O surprindere plăcută îmbrățișează cititorul prin faptul că în această lucrare sunt menționate cele mai lucide nume filosofice, poetice și teologice, unul din care-mi este tare drag – Dumitru Stăniloae, care spune: *„La început a fost iubirea”*, făcându-se afinitate cu formularea biblică: *„La început a fost Cuvântul”*. Așa cum putem cu ușurință să invocăm în acest context afirmația lui Martin Buber: *„La început a fost relația”*, la care aș adăuga și un original titlu al unei excepționale lucrări scrisă de T. D. Stănciulescu: *„La început a fost semnul”*.

Printre informațiile utile împletite cu rost, găsim ascunsă o concluzie foarte semnificativă pe acest subiect: vorba fiind de Ali Hafed (personajul unei parabole exemplificate) care, după ce i-a spus cineva despre diamante, el a vândut totul și a plecat în lume în căutarea diamantelor, sfârșind în apele unei mări. În cele din urmă, noul proprietar al moșiei pe care el o vânduse ar fi săpat în grădina lui și ar fi găsit o mulțime de diamante. Autorul găsește afinitate în această parabolă și prin termenii filosofului Martin Buber spunând că „importanța conștientizării faptului, de o

fin: „în chip poetic, locuieşte omul pe acest pământ" şi prin forma uluitor de armonizată rânduieşte discursurile poetice cu cele filosofice, ajungând pe tărâmul divinităţii prin constatarea lui Otto Pöggeler că, la Heidegger, creaţia poetică este o experienţă a sacrului, este o modalitate de întâlnire a omului cu zeii.

Astfel, autorul ne pune la dispoziţie o mulţime de aspecte prin care Filosofia şi poezia pulsează la unison sub semnul unei conştiinţe simbolice a lumii, totodată făcând trimitere la condiţia umană şi sacrul în epoca digitală din perspectiva ontologiei sacrului propusă de Mircea Eliade, care vorbea în termeni aspiraţionali despre perspectiva unui nou umanism, echivalează religia cu ontologia, pornind din setea omului pentru hierofanie.

Perspectiva antropologică evidenţiază faptul că fiinţele umane trăiesc în grupuri şi reţele, proximitatea având condiţionare genetică – reţelele fiind un dat, ce se amplifică odată cu dezvoltarea tehnologică. Mediul online a devenint viral, aducând în fiinţă crizele metafizice şi lipsă de soluţii în privinţa sensului existenţei.

Importanţa sacralităţii şi în aceste condiţii îşi spune cuvântul, deoarece, susţine autorul, omul religios este prin excelenţă relaţional, beneficiind de spaţiul sacru şi spaţiul virtual, pornid de la din necesitatea omului de a trăi viaţa cu sens.

Prin prisma viziunilor lui Eliade, omul participă la cadrele existenţiale generale, accesibile prin întoarcerea la origini mijlocită de recitarea miturilor – esenţialul nu mai vizează terenul unei filosofii care să trimită la o ontologie, ci este solidar cu o istorie, care poate fi deopotrivă umană şi divină.

Dincolo de nostalgia originilor, omul societăţii digitale păstrează nostalgii ale originilor, dorind să trăiască cu sens în realitatea plasată într-un registru ontologic privilegiat, organizându-se în structurile unui cosmos familiar.

Încă un punct forte al acestei lucrări este capitolul ce ne pune la dispoziţie *tehnici meditative în căutarea echilibrului şi autenticităţii*, începând chiar cu *iniţiere şi reunificare existenţială* – este vorba de ceea ce Mircea Eliade indica prin ideea că „problemele cardinale ale metafizicii ar putea fi reîmprospătate prin cunoaşterea lumii arhaice" – autorul menţionând că acest raţionament se referă la demersul iniţiatic presupus de tehnicile meditative prin care fiinţa umană caută să ajungă la un echilibru presupus de descoperirea realităţii propriei vieţi, nefăcând abstracţie de faptul că omul postmodern se revendică de la o viziune post-metafizică.

Pornind de la dimensiunea fizică, fiinţa umană are aspiraţia de a continua prin iubire să modeleze dimensiunea socială, după cum menţionează şi Mircea Eliade: „secularizarea nu trebuie să se facă împotriva creştinismulu, ci în numele său".

Iubirea – scrie Sandu Frunză – poate fi un instrument de cunoaştere şi de desăvârşire în chiar condiţiile vieţii omului erei digitale, mai spunând că şi isihasmul este o practică de meditaţie foarte bine reflectată de Eliade. Apoi găsim descrise meditaţii şi iniţiere în regăsirea dimensiunii personale – *nemurire şi libertate* – ţinându-se cont de una dintre cele mai mari descoperiri ale Indiei – cea a conştiinţei-martor, degajate de structurile ei psihofiziologice şi de condiţionarea lor temporală. Cucerirea acestei libertăţi absolute, a perfectei ontologica a iubirii, vom sesiza că întregul demers iniţiatic poate fi urmărit ca o modalitate de resemnificare a întregii vieţi din perspectiva a ceea ce este un dat existenţial, aflat la îndemâna fiecărei fiinţe umane. Ea trebuie doar să lase ca iubirea să transpară, să se ivească din faptul existenţial al modului său de a fi în lume".

Consilierea filosofică – un instrument util pentru căutarea autenticităţii în viaţa noastră cotidiană – este titlul unui capitol ce reflectă consilierea fiind drept cea mai răspândită metodă culturală a noului mileniu, ca un răspuns la sentimentul crizei trăite de omul contemporan: vorba fiind de criza moralei religioase şi de criza valorilor. În acest context găsim menţionate şi preocupările psihologilor şi psiatrilor, dar şi ale filosofilor practicieni – clientul având rolul de partener de dialog în consiliere filosofică.

Şi în acest capitol găsim „firicelul roşu" care ţine laolaltă subcapitolele: *consilierea filosofică într-o cultură a iubirii*; *dimensiunea fizică: dialogul despre iubire şi sexualitate; dimensiunea spirituală: dialogul despre iubire şi spiritualitate; consilierea filosofică şi iubirea ca filosofie de viaţă* – din care conchidem că consilierea filosofică presupune o căutare a adevărului şi a autenticităţii, a soluţiilor de dezvoltare personală şi a formulării unei filosofii a succesului în manifestarea personală şi profesională.

Ultimul capitol al lucrării se numeşte *Inteligenţa Culturală, Inteligenţa Spirituală şi consiliere în era Inteligenţei Artificiale*, în care se examinează dezvoltarea tehnologică şi transformarea lumii într-o mulţime de obiecte funcţionale, ecologice şi estetice – noi oportunităţi, dar şi noi provocări pentru omul erei digitale.

Sandu Frunză atenţionează asupra faptului că în era Inteligenţei Artificiale şi a inserţiei digitalizării globale este nevoie de cultivarea unor relaţii bazate pe Inteligenţă Culturală şi Inteligenţă Spirituală, atât în acţiunea individuală, cât şi în cea socială. Autorul descrie mai multe exemple prin care putem înţelege importanţa armonizării relaţiilor fiecărui individ cu alteritatea şi armonizarea prin RECIPROCITATE. În acest context CQ (inteligenţă culturală) se atribuie mai mult abilităţilor învăţate, decât trăsăturilor de personalitate şi nu ţine de o anumită cultură.

Subcapitol *Provocările aduse de Inteligenţa Artificială* scoate în evidenţă întrebarea: „Poate oare o inteligenţă să creeze o altă inteligenţă mai inteligentă decât ea însăşi?" şi autorul compară întrebarea cu alta: dacă poate Dumnezeu să creeze o piatră pe care nu ar putea-o ridica şi respectiv, aliniază asemenea problematică în rândul sofismelor.

În încheiere Sandu Frunză descrie noua filosofie managerială, pe care o şi consideră foarte importantă în comunicare, fiind şi o nouă filosofie a succesului. Inteligenţa Culturală fiind amplificată de Inteligena Spirituală, este permanent influenţată şi modelelată de tradiţiile comunicării şi spiritualitatea egregorului religios. Există însă o diversitate culturală şi autorul ne oferă explicaţii despre adaptabilitatea la diversitate şi interacţiunile interculturale, punând accentul pe gradul de conştientizare a necesităţii comunicării interpersonale şi instituţionale, pe terenul benefic al diversităţii culturale, făcând faţă provocărilor Inteligenţei Artificiale, prin dezvoltarea Inteligenţei Culturale şi a Inteligenţei Spirituale.

Ana SÎRBU

filosofia lui Aurel Codoban, axată pe esența comunicării, Sandu Frunză face o trecere lină spre afirmația lui Hölderlin: „în chip poetic, locuiește omul pe acest pământ" și prin forma uluitor de armonizată rânduiește discursurile poetice cu cele filosofice, ajungând pe tărâmul divinității prin constatarea lui Otto Pöggeler că, la Heidegger, creația poetică este o experiență a sacrului, este o modalitate de întâlnire a omului cu zeii.

Astfel, autorul ne pune la dispoziție o mulțime de aspecte prin care Filosofia și poezia pulsează la unison sub semnul unei conștiințe simbolice a lumii, totodată făcând trimitere la condiția umană și sacrul în epoca digitală din perspectiva ontologiei sacrului propusă de Mircea Eliade, care vorbea în termeni aspirationali despre perspectiva unui nou umanism, echivalează religia cu ontologia, pornind din setea omului pentru hierofanie.

Perspectiva antropologică evidențiază faptul că ființele umane trăiesc în grupuri și rețele, proximitatea având condiționare genetică – rețelele fiind un dat, ce se amplifică odată cu dezvoltarea tehnologică. Mediul online a devenint viral, aducând în ființă crizele metafizice și lipsă de soluții în privința sensului existenței.

Importanța sacralității și în aceste condiții își spune cuvântul, deoarece, susține autorul, omul religios este prin excelență relațional, beneficiind de spațiul sacru și spațiul virtual, pornid de la din necesitatea omului de a trăi viața cu sens.

Prin prisma viziunilor lui Eliade, omul participă la cadrele existențiale generale, accesibile prin întoarcerea la origini mijlocită de recitarea miturilor – esențialul nu mai vizează terenul unei filosofii care să trimită la o ontologie, ci este solidar cu o istorie, care poate fi deopotrivă umană și divină.

Dincolo de nostalgia originilor, omul societății digitale păstrează nostalgii ale originilor, dorind să trăiască cu sens în realitatea plasată într-un registru ontologic privilegiat, organizându-se în structurile unui cosmos familiar.

Încă un punct forte al acestei lucrări este capitolul ce ne pune la dispoziție *tehnici meditative în căutarea echilibrului și autenticității*, începând chiar cu *inițiere și reunificare existențială* – este vorba de ceea ce Mircea Eliade indica prin ideea că „problemele cardinale ale metafizicii ar putea fi reîmprospătate prin cunoașterea lumii arhaice" – autorul menționând că acest raționament se referă la demersul inițiatic presupus de tehnicile meditative prin care ființa umană caută să ajungă la un echilibru presupus de descoperirea realității propriei vieți, nefăcând abstracție de faptul că omul postmodern se revendică de la o viziune post-metafizică.

Pornind de la dimensiunea fizică, ființa umană are aspirația de a continua prin iubire să modeleze dimensiunea socială, după cum menționează și Mircea Eliade: „secularizarea nu trebuie să se facă împotriva creștinismulu, ci în numele său".

Iubirea – scrie Sandu Frunză – poate fi un instrument de cunoaștere și de desăvârșire în chiar condițiile vieții omului erei digitale, mai spunând că și isihasmul este o practică de meditație foarte bine reflectată de Eliade. Apoi găsim descrise meditații și inițiere în regăsirea dimensiunii personale – *nemurire și libertate* – ținându-se cont de una dintre cele mai mari descoperiri ale Indiei – cea a conștiinței-martor, degajate de structurile ei psihofiziologice și de condiționarea lor temporală. Cucerirea acestei libertăți absolute, a perfectei Buber spunând că „importanța conștientizării faptului, de o valoare inestimabilă, că omul locuiește în chiar iubirea sa. Dacă asociem semnificațiile acestei povestiri cu dimensiunea ontologică a iubirii, vom sesiza că întregul demers inițiatic poate fi urmărit ca o modalitate de resemnificare a întregii vieți din perspectiva a ceea ce este un dat existențial, aflat la îndemâna fiecărei ființe umane. Ea trebuie doar să lase ca iubirea să transpară, să se ivească din faptul existențial al modului său de a fi în lume".

Consilierea filosofică – un instrument util pentru căutarea autenticității în viața noastră cotidiană – este titlul unui capitol ce reflectă consilierea fiind drept cea mai răspândită metodă culturală a noului mileniu, ca un răspuns la sentimentul crizei trăite de omul contemporan: vorba fiind de criza moralei religioase și de criza valorilor. În acest context găsim menționate și preocupările psihologilor și psiatrilor, dar și ale filosofilor practicieni – clientul având rolul de partener de dialog în consiliere filosofică.

Și în acest capitol găsim „firicelul roșu" care ține laolaltă subcapitolele: *consilierea filosofică într-o cultură a iubirii; dimensiunea fizică: dialogul despre iubire și sexualitate; dimensiunea spirituală: dialogul despre iubire și spiritualitate; consilierea filosofică și iubirea ca filosofie de viață* – din care conchidem că consilierea filosofică presupune o căutare a adevărului și a autenticității, a soluțiilor de dezvoltare personală și a formulării unei filosofii a succesului în manifestarea personală și profesională.

Ultimul capitol al lucrării se numește *Inteligența Culturală, Inteligența Spirituală și consiliere în era Inteligenței Artificiale*, în care se examinează dezvoltarea tehnologică și transformarea lumii într-o mulțime de obiecte funcționale, ecologice și estetice – noi oportunități, dar și noi provocări pentru omul erei digitale.

Sandu Frunză atenționează asupra faptului că în era Inteligenței Artificiale și a inserției digitalizării globale este nevoie de cultivarea unor relații bazate pe Inteligență Culturală și Inteligență Spirituală, atât în acțiunea individuală, cât și în cea socială. Autorul descrie mai multe exemple prin care putem înțelege importanța armonizării relațiilor fiecărui individ cu alteritatea și armonizarea prin RECIPROCITATE. În acest context CQ (inteligență culturală) se atribuie mai mult abilităților învățate, decât trăsăturilor de personalitate și nu ține de o anumită cultură.

Subcapitol *Provocările aduse de Inteligența Artificială* scoate în evidență întrebarea: „Poate oare o inteligență să creeze o altă inteligență mai inteligentă decât ea însăși?" și autorul compară întrebarea cu alta: dacă poate Dumnezeu să creeze o piatră pe care nu ar putea-o ridica și respectiv, aliniază asemenea problematică în rândul sofismelor.

În încheiere Sandu Frunză descrie noua filosofie managerială, pe care o și consideră foarte importantă în comunicare, fiind și o nouă filosofie a succesului. Inteligența Culturală fiind amplificată de Inteligena Spirituală, este permanent influențată și modelelată de tradițiile comunicării și spiritualitatea egregorului religios. Există însă o diversitate culturală și autorul ne oferă explicații despre adaptabilitatea la diversitate și interacțiunile interculturale, punând accentul pe gradul de conștientizare a necesității comunicării interpersonale și instituționale, pe terenul benefic al diversității culturale, făcând față provocărilor Inteligenței Artificiale, prin dezvoltarea Inteligenței Culturale și a Inteligenței Spirituale.

Ana SÎRBU